

Monumentnummer*: 532360

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 juli 2016
Kadaster deel/nr 82767/100

Woonplaats* Groenekan
Gemeente* De Bilt
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Maartensdijk
Sectie* N
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1778

Omschrijving**

Cluster 35. Fortwachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHTERSWONING als buiten de fortgracht van Fort Voordorp, tegenover de toegangsbrug tot het werk gelegen, militaire dienstwoning. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had zo'n woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van brug- of sluiswachterswoning. In een aantal gevallen kon de woning ter verdediging worden ingericht. Voor wat betreft de locatie van een wachterwoning waren geen eenduidige standaarden; soms lagen ze op het fortterrein zelf - binnen de gracht - maar soms ook daarbuiten, maar vrijwel altijd aan de keelzijde van het fort. Ook het gebruikte bouwmateriaal varieert; meestal is baksteen of hout gebruikt. De fortwachterswoning van Fort Voordorp is vermoedelijk gebouwd in de laatste decennia van de 19de eeuw en ligt aan de keelzijde van het fort, buiten de gracht. De woning is uitgevoerd in baksteen en wordt gedekt door een zadeldak waarin later in beide dakschilden een koekoek is aangebracht. Luiken met dubbel rood en wit zandlopermotief. Links aan de achtergevel (zuidwest) een relatief recente, lage, vlak gedekte aanbouw.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

FORTWACHERSWONING van Fort Voordorp, opgetrokken op een rechthoekige plattegrond en bestaande uit één bouwlaag onder een zadeldak belegd met rode pannen. De voor- of noordoostelijke langsgewel is symmetrisch van opzet, met in het midden een deur met bovenlicht en ter weerszijden hiervan een schuifvenster. Ter hoogte van de balklaag van de verdieping zijn in de gevel sierankers in rozetvorm gezet. De rechterzijgevel (kopgevel) bevat twee schuifvensters in de eerste bouwlaag en twee draairamen op de verdieping. De linkerzijgevel (kopgevel) is qua indeling gelijk aan de rechterzijgevel; beide eindigen met gemetseld rookkanaal. Gevels bepleisterd.

Waardering

De FORTWACHERSWONING van Fort Voordorp is van algemeen belang vanwege:

- * Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.
- * Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft een onderdeel dat vermoedelijk dateert uit de laatste decennia van de 19de eeuw, namelijk een eenlaagse, bakstenen dienstwoning.

- * Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het fort.
- * Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een op een verdedigingswerk ingerichte, dienstwoning.
- * Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering alsmede diverse onderdelen intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie